

grenZeloos
de wereld begrijpen om de wereld te veranderen

Syrië *en de* Linkse Beweging

YASSER MUNIF

Syrië en de linkse beweging

Yasser Munif is een Syrische sociale wetenschapper die doceert aan het Emerson College in Boston. Dit interview met hem verscheen op 9 januari 2017 op de site Jacobin (jacobinmag.com) en werd in Nederlandse vertaling in drie delen gepubliceerd op Grenzeloos op 13 januari, 24 januari en 7 februari.

Deze brochure is te bestellen door € 4.- over te maken op rekening NL25INGB0005571638 t.n.v. Grenzeloos o.v.v. 'Syrië en links'. Geef duidelijk aan op welk adres u de brochure wenst te ontvangen. Wilt u meerdere exemplaren bestellen, neem dan even contact met ons op via redactie@grenzeloos.org.

Prijs: € 2,50

www.grenzeloos.org

Yasser Munif

Syrië en de linkse beweging

Syrië en de linkse beweging

Yasser Munif, 9 januari 2017

Achter de humanitaire ramp van de burgeroorlog in Syrië staat een politieke crisis die de linkse beweging dringend moet zien te begrijpen. De tragedie van Syrië is een van de belangrijkste morele en politieke kwesties van deze tijd. Toch is het niet eenvoudig voor linkse mensen over de gehele wereld om een duidelijk standpunt over Syrië in te nemen.

Om helderheid te brengen in de geschiedenis en de aard van het conflict in Syrië, had Yusef Khalil voor [Jacobin](#) een uitgebreid interview met Yasser Munif, een Syrische wetenschapper die de basisbewegingen in het land bestudeert. De onderstaande brede discussie gaat over belangrijke thema's als het karakter van het regime van Assad, de wortels en de ontwikkeling van de Syrische revolutie en over de verschillende oppositiegroepen die actief zijn in het land. Verder over de regionale en globale belangen en interventies en over de noodzakelijke solidariteit in de VS.

De VN hebben Syrië bestempeld als de ergste humanitaire crisis van onze tijd. Meer dan elf miljoen Syriërs, dat is meer dan de helft van de Syrische bevolking, zijn op de vlucht. Honderdduizenden zijn richting Europa getrokken en daarbij zijn duizenden mensen in zee verdrongen vanwege de Europese grenspolitiek en het Europese vluchtelingenbeleid. Er zitten 4,8 miljoen vluchtelingen in Turkije, Jordanië en Libanon en andere landen in de omgeving en 6,6 miljoen zijn op de vlucht in Syrië zelf. Meer dan de helft van die vluchtelingen zijn kinderen. Zijn deze vluchtelingen eenvoudigweg slachtoffers van een humanitaire crisis? Waarom zijn zij op de vlucht geslagen en wat voor ervaringen hebben zij meegemaakt?

Het is duidelijk dat het niet alleen om een humanitaire crisis gaat, maar ook om een politieke. We kunnen het vluchtelingenvraagstuk onmogelijk begrijpen zonder dat in verband te brengen met het Syrische conflict en de Syrische revolutie. We moeten het dus in verband brengen met de recente geschiedenis van Syrië en met het politieke proces dat daar gaande is.

Dat is een van de belangrijkste problemen. De mensen die met vluchtelingen werken leggen vaak geen verband met het grotere conflict in Syrië. Zij hebben meestal een a-historische en a-politieke benadering van de vluchtelingen. Zij zien hen alleen als individuen

die hulp en ondersteuning nodig hebben. Ik denk dat dit niet productief is. Ik denk dat het vluchtelingenprobleem een element is van de Syrische revolutie. Het is een bijproduct en het moet begrepen worden in de bredere context van de Syrische revolutie en het moet politiek gemaakt worden.

Veel van de activisten en organisatoren die de basisbeweging in Syrië steunden zijn gevlucht naar Turkije en aangrenzende landen in Europa door de omvang van het geweld, de verdrijving, de politieke situatie, et cetera. Zij behoren bij die revolutie en velen zijn nog actief in Europa en vormen op die manier nog een onderdeel van die revolutie. Dat is het eerste probleem. Het idee dat het gewoon om een humanitaire crisis gaat, die als zodanig opgelost moet worden, is denk ik zeer problematisch.

Het tweede probleem is de manier waarop Syrische en andere vluchtelingen worden gezien als individuen met individuele problemen. Dat is ook een groot probleem. Ik denk dat we moeten kijken naar deze vluchtelingen als gemeenschappen met politieke rechten en eigen culturen, die bewaard en gekoesterd moeten worden. Zij worden daarentegen dikwijls verspreid over verschillende dorpen en steden in Europese landen. De reden waarom dat wordt gedaan is dat door deze bevolkingsgroepen te verspreiden, ze hoge concentraties Moslims willen vermijden, die ze zien als potentiële bedreiging voor Europa en als terrorist, et cetera. Dat is het tweede probleem, het idee dat ze als individuen worden gezien en niet als gemeenschappen.

Op de derde plaats was er in het begin veel solidariteit met de vluchtelingen, maar later – toen er meerdere terroristische aanvallen waren geweest in Europa en daarna ook in de VS – veranderde de publieke opinie en werden veel Europeanen en andere mensen in het Westen zeer sceptisch over de vluchtelingen. Zij worden door veel mensen als potentiële terrorist gezien. Dat is ook een kwestie waarop we een antwoord moeten zien te vinden.

Dit is ook een voedingsbodem voor uiterst rechtse xenofobische politiek en voor nazi's, die een tegenstelling produceren tussen Europa en de regio van Syrië, alsof er een botsing van beschavingen bestaat tussen die 'barbaarse' Arabieren, potentiële terroristen enzovoort en aan de andere kant de Westerse cultuur en Christelijke waarden. Zonder tussenveld. Het wordt voorgesteld als een botsing van beschavingen en er bestaat geen andere oplossing dan een complete scheiding tussen de twee bevolkingen.

Zowel in Europa als hier in de VS wordt er in de politiek met de vluchtelingenkwestie omgegaan op een zeer racistische en xenofobe

manier. Daar moet ook kritiek op komen, vooral vanuit links en door progressieve groepen en partijen. We moeten opkomen voor de integratie van de vluchtelingen. Zij moeten dezelfde rechten krijgen als de andere mensen in Europa en zij moeten als gemeenschappen behandeld worden.

U stelde de noodzaak om het vluchtelingenvraagstuk te verbinden met de recente geschiedenis. Hoe zou u het Syrische regime karakteriseren en de ontwikkeling daarvan? Hoe kunnen we een beter beeld krijgen van wat er aan de hand is?

Het Syrische regime heeft een lange geschiedenis van tenminste veertig jaar. Het is totalitair, sektarisch en sinds enige tijd ook neoliberal. Hafez al-Assad, de vader van de huidige dictator, greep de macht in 1970 en toen isoleerde hij het radicale deel van de Ba'ath partij, de groep die geleid werd door Salah Jadid. Vanaf dat moment begon hij het proces van de-radicalisering van de Ba'ath partij.

In het begin had de Ba'ath partij de steun van een deel van de middenklasse en boeren en van sociaal gemarginaliseerde groepen en de partij stelde zich op tegenover de grootgrondbezitters, maar van die politiek werd langzamerhand afstand genomen. In plaats daarvan koos Hafez-al-Assad voor een meer conservatieve politieke koers. Al het nationalisme en antikolonialisme van de jaren zestig en zeventig verschoof naar de achtergrond en in plaats daarvan ging Assad meer deregulering invoeren in de economie.

De economie was in het begin duidelijk meer gecentraliseerd en sommige mensen zagen dat als een vorm van socialistische economie met een grote publieke sector et cetera. Al die verschillende elementen werden door de vader en later door zijn zoon Bashar al-Assad ontmanteld. En vanaf midden jaren negentig kwam er een stimulans voor meer private sectoren en voor privé-kapitaal, voor het ontmantelen van sommige publieke sectoren, het einde van subsidies en steeds meer private universiteiten, et cetera. Dat wordt gewoonlijk gezien als de draai naar het neoliberalisme in Syrië.

En dit wordt gecombineerd met een totalitaire politiestaat, die iedere politieke actie of activiteit in de gaten houdt. Politiek staat buiten de wet. Vakbonden werden totaal onderdrukt en ontmanteld al in de jaren tachtig en er waren meerdere stakingen in 1980-81. De leiders van die stakingen kwamen in de gevangenis terecht of vluchtten naar het buitenland. Het regime van Assad stelde leden van de Ba'ath

partij aan het hoofd van de vakbonden. Enkele decennia was er geen politieke ruimte in Syrië.

Het is ook een sektarisch regime. Het hanteert twee verschillende ideologieën. In het openbaar presenteert het zichzelf als seculier, niet godsdienstig, als niet uitsluitend en tegelijkertijd hanteert het een zeer sektarisch verhaal. Ik denk dat dit heel belangrijk is, omdat het vaak niet begrepen wordt. Sommige mensen geloven dat het regime van Assad eigenlijk een socialistische, anti-imperialistische macht in de regio is. Dat klopt niet erg als we kijken naar de lange geschiedenis van Syrië.

Hoe seculier is de Syrische staat? Hoe ziet secularisme er onder Assad uit?

Ik denk dat het Syrische regime het erg slim heeft gespeeld door het beeld te scheppen dat het modern en seculier is en tegen sektarisme. Zoals we weten, zijn er verschillende sektes en religies in Syrië. Die leefden allemaal samen en deelden de politieke ruimte, maar dat is ver van de waarheid.

In feite schiep Assad al heel snel een zeer delicaat evenwicht tussen de Soennieten en de Alawieten, tussen partij en leger, om zijn eigen macht te consolideren. Hij kon dat natuurlijk niet doen door alleen steun te krijgen van de Alawieten, dus hij had ook de steun nodig van de Soennieten. Hij deed dat door bepaalde posities te geven aan sommige generaals en kooplieden en dergelijke, maar altijd waren er confrontaties en bij iedere zuivering kwamen de Alawieten er beter uit en kregen zij meer strategische posities in het leger, het veiligheidsapparaat en in de partij. Het regime van Assad gebruikte deze tegenstrijdigheden door ook de tegenstellingen te versterken tussen de stedelijke klasse van Soennieten en de klasse van Soennieten op het platteland en tussen de Soennieten van verschillende regio's. Al deze tegenstellingen en verschillen gebruikte hij om zijn macht te consolideren.

Toen er begin jaren tachtig een confrontatie was met de Moslim Broederschap, sloeg het Syrische regime de opstand van de Moslim Broederschap neer en doodde in Hama zo'n twintig- tot veertigduizend mensen, volgens verschillende schattingen. Om de macht van de Moslim Broederschap te ondermijnen, gaf het de Saoedische sjeiks toestemming om religieuze scholen te openen en om in die jaren tachtig hun Wahhabi ideologieën te propageren onder de bevolking. Het deed dat met instemming van Saoedi-Arabië, zo lang als Saoedi-Arabië instemde met het niet-steunen van de Moslim Broederschap. Het regime gebruikte al deze verschillende

tegenstellingen en hanteerde sektarische boodschappen onder sommige delen van de bevolking en tegelijkertijd presenteerde het zichzelf als een seculier en modern regime of macht. Ik denk dat dat belangrijk is.

Dat is trouwens nog steeds aan de gang, dit soort van dubbele boodschappen. Dat is verwarrend voor mensen die alleen het sektarische aspect zien of geloven of alleen het seculiere aspect, afhankelijk van waar je politiek staat en wat je wilt zien. Maar het Syrische regime hanteert beide verhalen. Het regime gebruikt het sektarisme niet als een ideologisch apparaat, maar meer als een pragmatisch middel; om een deel van de bevolking op te zetten tegen een ander deel en om de eigen macht te consolideren, anders dan IS het sektarisme gebruikt, als fundament van haar staat.

De aanhangers van Assad claimen ook dat er een hoge mate van eenheid heerst onder alle delen van de Syrische maatschappij, die achter hun president staan en sommigen zeggen achter hun 'democratisch gekozen' president, tegenover de buitenlandse invasie van hun land. Wat is de basis van Assad's achterban? Hoe ziet die er uit?

Assad heeft een zekere steun. Het zou niet juist zijn om dat te ontkennen, maar het regime van Assad heeft een combinatie van hegemonie en geweld gebruikt om haar macht te handhaven, dus een deel van de bevolking is bang voor het regime. Zij willen niet protesteren of zich aansluiten bij de opstand, uit angst voor de mogelijke gevolgen. Zoals ik al zei, hanteerde het regime van Assad een aantal verschillende strategieën om de bevolking te verdelen tussen stad en platteland, tussen de middenklassen en de armen die in informele wijken wonen, et cetera.

Door gebruik te maken van verschillende tegenstellingen en door verschillende bevolkingsgroepen tegen elkaar op te zetten en door gebruik te maken van sektarisme om bijvoorbeeld Christenen en Joden tegen elkaar op te zetten, was het regime in staat om een deel van de bevolking te pacificeren en een dubbele boodschap uit te zenden. Een deel van de bevolking vreest het regime van Assad en wil daarom niet meedoen aan protesten of de revolutie ondersteunen. Dat wordt gezien als steun, omdat zij een zwijgende meerderheid vormen. Zij steunen het regime niet, maar ze kunnen zich er ook niet echt tegen verzetten, vanwege het staatsveiligheidsapparaat en het leger in de steden, et cetera.

Een deel van de Syrische bevolking en een deel van de minderheden gelooft dat het Syrische regime de enige is die bescherming biedt,

dat dit het minst slechte alternatief is voor hen en dat de andere opties gewelddadiger zijn. Daarom besluiten zij zich koest te houden en geen verzet te bieden tegen het regime. Ik denk dat het gaat om een groot deel van de minderheden en dat het regime dus gedaan heeft alsof het de minderheden beschermt. Dat doet het goed in het Westen. Als je 'bescherming' biedt aan de 'Christenen' of andere minderheden, dan wordt dat positief beoordeeld, omdat de Soennieten duidelijk gezien worden als een bedreiging. Dat is onderdeel van de oriëntalistische beeldvorming. Soennieten vormen de meerderheid en daarom zijn zij per definitie een bedreiging voor de minderheden.

Sommige delen van de bevolking profiteren van wat er gebeurt, of zij worden niet echt geraakt door de gebeurtenissen. Er bestaan een paar rijke buurten die geheel los staan van het lopende conflict en het geweld. Zij zien het niet. Het regime was ook heel slim door iedere vorm van conflict met deze buurten te vermijden. Ik zei al dat het regime meestal veel meer ambivalent was en niet geneigd was om tegen deze buurten geweld te gebruiken om alle confrontatie of vervreemding bij deze bevolking te vermijden.

Ik denk dat het aan de ene kant gaat om een combinatie van hegemonie en geweld. Maar een klein deel van de bevolking... veel Alawieten geloven dat als Assad verdwijnt, er de dreiging bestaat dat zij zullen worden verdreven of dat zij zullen worden bedreigd door de Soennietische meerderheid. Ik geloof niet dat het regime een sterke basis heeft. En ik denk dat het alleen gebruik maakt van de tegenstellingen en verschillen om de eigen macht te consolideren.

Wat zijn dan de onderliggende oorzaken die geleid hebben tot de revolutie tegen het regime?

Er zijn natuurlijk meerdere redenen, maar de belangrijkste is meer dan veertig jaar dictatuur. Ik denk dat het gaat om een combinatie van binnenlandse factoren die te maken hebben met de dictatuur, een dictatuur die op z'n eind liep en ook van nieuwe en globale factoren.

De binnenlandse factoren zijn algemeen bekend. De Ba'ath partij had in de jaren zestig en zeventig een nationalistische ideologie en verzette zich tegen het imperialisme, maar later veranderde ze al snel in een veel gematigder partij die minder radicaal werd en die veel van de progressieve doelen van de oude Ba'ath partij, die in de periode 1963-1970 waren ingevoerd probeerde terug te draaien.

Ik denk dat het belangrijkste symbool van de nieuwe tijd Rami Makhlouf is, de neef van Bashar al-Assad, die echt een symbool van corruptie is en van de nieuwe golf van neoliberalisme in Syrië. Sommige mensen hebben gezegd dat de droogte van 2007 en van 2010 een rol heeft gespeeld in de verdeeldheid van de bevolking en bij het marginaliseren van een deel van de boerenklasse. Daarbij werd een deel van de bevolking naar de randen van de grote steden gedreven en kwam daarbij in miserabele omstandigheden terecht. Ik denk dat dit een reden is, maar ik denk niet dat dit de belangrijkste reden is.

Naast deze binnenlandse factoren denk ik dat het belangrijk is om de Syrische opstand te zien in het licht van de Arabische revoluties. We kunnen de Syrische revolutie niet begrijpen zonder die te verbinden met de bredere Arabische opstand of revolutie. Het gaat denk ik in veel opzichten om het eind van een totalitaire orde in de regio. Die totalitaire orde heeft haar grenzen bereikt en is niet in staat om te overleven of nog veel langer in leven te blijven. Ze is versleten geraakt en wordt aan alle kanten uitgedaagd. In veel opzichten betekent het een einde van de totalitaire orde, wat lijkt op het einde van het socialistische blok of de socialistische orde die afliep in de jaren negentig. Het gaat om een structurele ontmanteling van die orde.

Dat betekent niet noodzakelijkerwijs dat we in de regio nu democratie gaan krijgen. Het kan ook uitlopen op een nieuwe versie van die totalitaire, meer gemilitariseerde orde. Maar wat we meer dan dertig of veertig jaar hadden, afhankelijk van het land, na de dekolonisatie, dat kan niet meer voortbestaan. We hebben te maken met een nieuwe conjunctuur, het begin van een nieuwe tijd in de regio. Syrië is daarmee organisch verbonden. Het kan niet los gezien worden van dat regionale proces en moet daarom begrepen worden binnen die bredere context.

Tot slot is er de globale context van de economische crisis in de wereld. Ik denk dat die wereldwijd tot protesten heeft geleid en de Arabische protesten vormen daarvan een onderdeel. Het gaat niet om een noodzakelijk direct of deterministisch verband tussen economie en politiek, maar er bestaat ongetwijfeld een verband tussen de twee. De neoliberale politiek in de regio en in Syrië had vergaande repercussies. De economische crisis en daarvoor nog de voedselcrisis hadden belangrijke gevolgen in de Arabische wereld in het algemeen en ook in Syrië. Het is de combinatie van al deze verschillende factoren die wezenlijk geleid heeft tot de revolutie.

Hoe moeten we het huidige conflict in Syrië begrijpen? Is het een revolutie? Sommigen noemen het een burgeroorlog. Anderen noemen het een indirecte internationale oorlog. Hoe moeten we dit begrijpen? En waarom is een belangrijk doelwit van de Syrische revolutie specifiek de Syrische president Bashar al-Assad?

Ik wil om te beginnen zeggen dat er twee verschillende dimensies zitten aan de Syrische crisis. De eerste is een extreem complex conflict met veel vertakkingen en de tweede is een eenvoudige situatie. We moeten die twee aspecten tegelijkertijd behandelen.

De eenvoud van de Syrische situatie is dat er sprake was van een nationale volksopstand die zich verzette tegen een totalitair regime, zoals ik al zei. Dat is het geval in de gehele Arabische regio. Dat is fundamenteel om te begrijpen wat er in Syrië gebeurt. Verder is er natuurlijk een heleboel complexiteit en verwarring, maar ik denk niet dat we het Syrische conflict echt kunnen begrijpen zonder te snappen dat de oorsprong van de rebellie ligt in het verzet tegen de Syrische president en het Syrische regime.

Dat regime wist natuurlijk, net als alle andere Arabische regimes, dat het niet lang stand kon houden tegen een vreedzame volksopstand. Het moest de toestand ondoorzichtig maken door verwarring te scheppen. Dat deed het regime ook vanaf het begin. Daarom werd het vreedzame protest met geweld beantwoord. Als het Syrische regime de opstand alleen tegemoet was getreden als vreedzaam protest voor hervormingen en met eisen, dat zou het al lang geleden verloren hebben en dus hanteerde het een aantal strategieën om verwarring te zaaien.

Een van de methodes was al vroeg de militarisering van het conflict. Er werd streek voor streek geweld gebruikt. Maandenlang werden er vreedzame betogers gedood. Meerdere duizenden mensen werden er gedood voordat er sprake was van een militarisering van de Syrische opstand. Dat is belangrijk, denk ik. De mensen kozen er niet voor om zich met wapens tegen het regime te verzetten.

In feite gingen de meeste mensen die de revolutie steunden er vanuit dat als het een gemilitariseerde opstand zou worden, de revolutie zou verliezen. Ik was daar een van. Ik denk dat velen van ons hun opstelling veranderden toen zij zich realiseerden dat militarisering geen keuze was; het was de enige manier waarop mensen zich konden verdedigen tegen het geweld van het Syrische regime dat geen stap terug wilde doen en geen enkele eenvoudige hervorming wilde toestaan.

Het tweede instrument van het regime was de islamisering van de opstand en de revolte door de seculiere delen van de opstand gevangen te nemen, te martelen en velen van hen te doden. Zij werden gezien als de belangrijkste bedreiging van het regime. Aan de andere kant – zoals al zo vaak gezegd – liet het regime veel Islamisten vrij uit de gevangenis in 2011 en 2012. Velen van hen kwamen in de leiding van de belangrijkste jihadistische groepen, inclusief de leiding van Ahrar Ash-sham en Jaysh al-Islam en van Al Qaeda, et cetera. Het Syrische regime voelde zich natuurlijk prettiger bij het bestrijden van een jihadistische Islamistische oppositie dan van een seculier, nationaal volksverzet.

Het derde element is een sektarische politiek door aanvallen op Soennietische en Shiitische dorpen, waarbij er voor gezorgd werd dat die geen verbond sloten of samen optrokken, zoals in het begin wel gebeurde. Dat was natuurlijk een belangrijke bedreiging voor het regime, dus dat deed veel moeite om breuken te bewerkstelligen tussen Soennieten en Shiiten en Christenen en om er voor te zorgen dat er geen bondgenootschappen mogelijk waren.

Wie er ook doelwit waren, dat waren de Alawieten die de Syrische opstand steunden. Zij kregen met veel geweld te maken en werden gevangen gezet of gedood. Sommigen zitten nog steeds gevangen. Ze werden als een belangrijke bedreiging gezien voor het regime, want dat wilde geen enkele vorm van oppositie vanuit de Alawietische sekte.

Tot slot denk ik dat het regime bewust heeft aangestuurd op internationalisering van het conflict door Rusland en Iran en anderen uit te nodigen een rol te spelen in de gebeurtenissen en door daarmee anderen, zoals Saoedi-Arabië en Turkije te prikkelen om ook een belangrijke rol te spelen in de steun aan verschillende groepen van de oppositie. Ik denk dat het gaat om de combinatie van die twee factoren: aan de ene kant het ondermijnen en uitschakelen van het volksprotest en er voor zorgen dat het onzichtbaar wordt door het neer te slaan en tot zwijgen te brengen en aan de andere kant door die strategieën die ook de Syrische opstand ondermijnen en onderdeel vormen van de contrarevolutie.

Het is een oorlog met verschillende verhalen, zoals Gilbert Achcar heeft gesuggereerd. Verhalen en propaganda vormen een strijdterrein en zo moeten we er ook tegenaan kijken. Het gaat niet gewoonweg om een uitdrukking van wat er gebeurt, maar het is een strijdterrein. Daarom is het zo belangrijk om het verhaal van de revolutionaire basisbeweging te vertellen, dat helemaal geïsoleerd is geraakt, tot zwijgen gebracht, gemarginaliseerd en voor velen

ondenkbaar is geworden. Daarom zouden we die strijd zichtbaar moeten maken en ervoor zorgen dat de mensen dit te horen krijgen.

Sommige linkse mensen hebben gezegd dat we moeten stoppen met het demoniseren van Bashar al-Assad. Ik wil nog even terugkomen op de vorige vraag, waarom de belangrijkste pijlen van de Syrische revolutie specifiek gericht zijn op Bashar al-Assad?

Het regime van Assad draait in wezen om – en is ook zo opgezet – een persoonscultus. De dictatuur van Egypte ziet er heel anders uit dan die in Syrië. We hebben kunnen zien dat na Abdel Nasser Sadat kwam en daarna Mubarak, et cetera. Het gaat daar om een dictatoriale instelling die niet noodzakelijk gebaseerd is op een familie of een individu of een sekte. Dat is anders in Syrië, waar het hele systeem opgebouwd is om een sekte, een familie en een individu.

Als zodanig is hij een belangrijk symbool geworden, waartegen mensen in opstand zijn gekomen. Het is niet duidelijk waarom een deel van links de anatomie van het Syrische regime niet wil snappen. Hoe het Syrische regime op vele manieren draait rond deze figuur en waaromheen vele leuzen, ideologie en de graffiti in de straten draaien.

Ik denk dat als Bashar al-Assad omver geworpen wordt, het niet waarschijnlijk is dat het regime nog lang zal kunnen overleven, omdat het zo is opgezet dat het bijna onmogelijk is om het hoofd van de rest te scheiden. Dat is anders in andere landen als Egypte, waar er instituties bestaan die het mogelijk maken om een dictator te vervangen. We hebben gezien dat Sisi Mubarak heeft vervangen en dat de hele dictatuur overeind is gebleven. Ik denk dat een dergelijk scenario in Syrië niet mogelijk is. Daarom denk ik dat het erg moeilijk zou zijn om Assad te vervangen en de dictatuur te behouden in Syrië. Dat is de reden dat de internationale gemeenschap en iedereen die Assad steunt, niet in staat is geweest om een vervanging te vinden voor het regime van Assad.

U hebt de bevrijde gebieden in Syrië bezocht en u heeft de zelforganisatie van gewone Syriërs gezien. Kunt u iets meer vertellen over hoe de mensen zich tijdens de eerste protesten hebben georganiseerd en ook hoe zij zich hebben georganiseerd nadat het regime zich gedwongen zag om zich met haar repressieapparaat terug te trekken uit grote delen van Syrië?

Ja, ik heb enkele maanden in Syrië doorgebracht in 2013 en 2014, vooral in Manbij. Dat was toen, denk ik, een belangrijke periode voor Manbij. Het was enkele maanden na de bevrijding van de stad. De stad werd vreedzaam bevrijd, zonder gevechten in de stad, maar de demonstraties waren zeer groot en de veiligheidsdienst en de politie en het staatsapparaat voelden zich bedreigd en zij zijn de stad uit gevlucht. Tegelijk vluchtten ook veel ambtenaren de stad uit. De stad bleef achter zonder hulpbronnen en zonder professionele expertise.

Het gaat om een behoorlijk grote stad, naar Syrische maatstaven. De stad heeft zo'n tweehonderdduizend inwoners en daar komen nog eens twee honderdduizend vluchtelingen bij. Dus een bevolking van bijna een half miljoen. De revolutionairen probeerden vooral om instellingen, politieke en economische instellingen op te zetten om de stad leefbaar te maken. Tegelijk was dit een soort dekolonisatiepolitiek, door het dekoloniseren van de ruimtes die eerst werden ingenomen door het Syrische regime en ook het dekoloniseren van de cultuur, van instellingen en van de geest.

Dat is wat ik heb gezien en meegemaakt in Syrië. Het is een proces van het afschaffen van de oude cultuur en het verwerven van een nieuwe niet-koloniale politiek, het opnieuw bedenken van politiek en activisme en organisatie op andere manieren. Ik wil dat niet idealiseren. Er waren natuurlijk problemen, maar wat de bevolking op vele manieren voor mekaar wist te krijgen was ongelooflijk, ondanks het gebrek aan middelen.

Ze slaagden er in om een revolutionaire raad te organiseren en een revolutionair gerechtshof. Ze riepen een van de eerste vakbonden in het leven, een vrije en onafhankelijke vakbond. Die had geloof ik zo'n duizend leden. Ze bouwden de stad vanaf de grond weer op, want velen hadden niet zomaar deskundigheid. Veel personeel van de openbare diensten had de stad verlaten omdat zij zich bedreigd voelden. Ze konden een deel van hen wel behouden, maar velen verlieten de stad en daarmee verloren ze ook veel van de ervaring en deskundigheid die nodig is om een waterbedrijf te runen of de graansilo's te beheren, et cetera. Al die plekken werden opnieuw ingevuld.

En dit gebeurde in de context van massaal geweld. Het Syrische regime bombardeerde die gebieden regelmatig om de opkomst van alternatieven te ondermijnen. Want het Syrische regime voelt aan dat het opkomen van een alternatief Syrië, een democratisch Syrië, een post-Assad Syrië, een verkeerde boodschap zou zijn voor degenen die het regime nog altijd steunen en dat zou het begin van het einde betekenen. Het regime voelt zich meer bedreigd door deze

democratische alternatieven dan door de militaire dimensies van de Syrische revolutie. Deze ervaringen en deze experimenten in die bevrijde gebieden maakten in vele opzichten de Syrische revolutie mogelijk. Ze vormden de ruggengraat van de Syrische revolutie.

Het waren de laboratoria waar mensen aan het experimenteren waren met van alles en nog wat, met nieuwe media, nieuwe cultuur, nieuwe verhalen, met het experimenteren met nieuwe manieren van organisatie omdat ze moesten organiseren in een zeer verschillende context. Sommigen deden onderzoek naar organiseren en vonden literatuur over Europa en andere plekken. Dat is niet erg nuttig in de context van Syrië en dus moesten ze op vele manieren strategieën en tactieken opnieuw uitvinden, zodat die bruikbaar waren in Syrië, in de context van oorlog, onzekerheid, marteling, risico's nemen bij het uitwisselen van informatie, het smokkelen van goederen in belegerde gebieden, het smokkelen van medicijnen. Doktoren namen daarbij veel risico's en soms moesten ze langs tien of vijftien checkpoints om materiaal en medicijnen in belegerde gebieden binnen te krijgen. Het was duidelijk dat als je gesnapt werd als dokter met dat soort apparatuur of medicijnen, je het risico liep om gemarteld en gedood te worden.

Mensen nemen nog steeds dergelijke risico's ter ondersteuning van de revolutie, maar die zijn meestal onzichtbaar. En hun stemmen worden meestal door het Westerse publiek niet gehoord omdat zij een taal spreken die niet gewoon Arabisch is, maar een organisatietaal, die niet per se begrijpelijk is voor een publiek dat getraind is in Westerse politiek en Westerse gebruiken. Ik denk dat dit ook een deel van de verwarring is. Mensen zijn niet in staat om deze ongelooflijke projecten aan de basis te zien, die er geweest zijn en die er nog steeds zijn in Syrië, vanwege die kloof, vanwege ik zou zeggen een botsing van culturen of door onbegrip.

Mensen in Syrië moeten dat soort vertaling verschaffen aan het buitenlandse publiek, het internationale en Westerse publiek. Maar mensen in het Westen moeten ook zichzelf opvoeden en afscheid nemen van het simplistische oriëntalistische verhaal over Moslims en over godsdienstig of seculier zijn, want veel van die tegenstellingen bestaan niet of hebben niet dezelfde betekenis in Syrië.

In Syrië is het grootste deel van de bevolking gelovig en is Moslim, dus er om vragen dat de bevolking seculier wordt op de manier zoals in sommige Westerse landen is niet realistisch en dat is niet wat er aan de hand is in Syrië. Zo lang mensen geen afstand willen doen van dergelijke oriëntalistische tegenstellingen en zich niet inspannen om die processen te begrijpen, zo lang zullen zij, denk ik, niet in staat

zijn om de omvang en het belang van de Syrische revolutie te begrijpen.

Wat is er nog over van deze zelforganisatie, in Manbij of elders in Syrië?

Manbij is kort nadat ik begin 2014 was vertrokken door IS ingenomen. Maar zelfs tijdens deze bezetting organiseerden mensen zich en protesteerden ze. IS voelde zich bedreigd door deze activiteiten en door de bevolking. De mensen waren tijdens de bezetting in staat een belangrijke staking te organiseren.

De stad is nu bevrijd van IS en onder controle van de Democratische Unie Partij (PYD). Maar zelfs in gebieden onder controle van IS of van het Syrische regime, organiseren mensen zich. Ze zetten van alles op poten. Een deel van dit werk gebeurt in het geheim. Mensen organiseren geheime ziekenhuizen en scholen, zelfs verborgen speelplaatsen. Natuurlijk laten de mensen hun kinderen niet meer naar parken gaan en daarom worden dat soort plekken ondergronds georganiseerd. Een hele manier van leven wordt zo georganiseerd. Dat is het soort werk dat er verricht wordt.

De revolutionaire raden en de lokale raden bestaan nog steeds, er zijn er meer dan 300. Ze zijn gespreid over het politieke spectrum. Sommige zijn heel seculier, andere staan heel dicht bij jihadistische groeperingen, sommige zijn onafhankelijk, andere veel minder. Sommige ontvangen veel financiële steun, andere zijn heel arm, maar ze zijn er nog steeds. Deze revolutionaire raden begonnen al begin 2012.

De oorspronkelijke ideeën hierachter waren voor een belangrijk deel afkomstig van [Omar Aziz](#), een van de belangrijke Syrische intellectuelen die gemarteld werd en in 2013 in de gevangenis stierf. Hij was een van de mensen die de inspiratie leverden voor het idee van lokale organisatie. In veel gevallen zijn deze gebieden niet met elkaar verbonden. Sommige mensen spreken graag van 'dorsrepublieken' omdat je op veel vlakken moet organiseren om op een dergelijk lokaal niveau actief te zijn en om in de behoeften van de bevolking op dat niveau te voorzien, omdat je belegerd wordt of omdat het te moeilijk is om goederen van het ene gebied naar het andere te transporteren.

Dat is een van de moeilijkheden van organiseren op dat microniveau. De micropolitiek, of de manier waarop die functioneert, komt vaak voor dat soort moeilijkheden te staan: hoe te opereren op een grotere schaal als meerdere groepen verschillende gebieden

controleren? Natuurlijk waren er in het verleden conflicten, maar mensen kunnen meer en meer contact leggen en samenwerken, maar het is een grote uitdaging.

Als de macht in de staat geconcentreerd is, is het makkelijk om verschillende regio's te controleren. Als er niet zo'n centrale macht bestaat, heeft dat goede kanten, maar het heeft ook gevolgen. Eén daarvan is het gebrek aan uitwisseling of samenwerking tussen verschillende regio's, maar mensen zijn nog steeds erg actief. Er zijn radiozenders opgezet, er worden kranten en tijdschriften uitgegeven die de situatie in Syrië beschrijven, er zijn straattheatergroepen, de situatie in de Syrische kampen wordt besproken want dat is ook een uitbreiding van de Syrische opstand.

Ik denk dat we de Syrische revolutie niet moeten reduceren tot simpelweg wat in de Syrische natiestaat gebeurt. Het is belangrijk om ook te kijken naar wat er in de vluchtelingenkampen en de verschillende verspreide gemeenschappen gebeurt. Dat zijn ook plekken waar mensen op verschillende manieren steun voor de Syrische revolutie organiseren, door geld in te zamelen, door informatie te verspreiden en mensen voor te lichten, door op verschillende manieren regeringen onder druk te zetten, enzovoort.

Sommige mensen beweren dat de oppositie en de mensen in bevrijde gebieden en gebieden die niet door het regime worden gecontroleerd terroristen en jihadisten zijn. Wat is uw reactie daarop?

Ik denk dat dit heel onjuist is. In mijn opvatting hebben de jihadisten een megafoon en laten ze zichzelf horen. Ze zijn actief op verschillende sociale media met veel volgelingen en hun stem wordt gehoord. De plaatselijke situatie is echter heel anders. Ter plekke bestaat een heel spectrum aan krachten, van meer seculier en progressief tot de jihadisten.

Tegelijkertijd denk ik dat we een belangrijk onderscheid moeten maken. Er zijn verschillende groepen. Er zijn de internationale jihadisten waaronder IS en Al Qaeda. Deze internationale jihadisten zijn niet zozeer geïnteresseerd in het omverwerpen van de Syrische staat, maar meer in het creëren van hun eigen staat: het kalifaat. Hun doeleinden reiken verder dan de Syrische natie.

Dan zijn er de nationale jihadisten. Deze omvatten ook een spectrum. Sommige zijn sektarischer of meer jihadistisch dan andere. Veel van deze groepen, inclusief de meest radicale waaronder Jaysh al-Islam en Ahrar al-Sham, hebben in verschillende verklaringen duidelijk gemaakt dat ze een nationale democratische overgang steunen

waarin mensen hun eigen vertegenwoordigers kiezen. Hun doel is het omverwerpen van het Syrische regime. Daarna zijn ze bereid de politieke arena te betreden. Dit is heel anders dan de wereldwijd opererende groepen met banden en doeleinden die verder reiken dan Syrië.

Dan zijn er ook nog heel veel groepen binnen het Vrije Syrische Leger (VSL). Het VSL is een containerbegrip voor groepen die sterk van elkaar verschillen en verschillende ideologieën hebben. Veel van deze groepen zijn meer seculier of gematigd in hun politiek.

Veel Syriërs steunen het VSL. De naam is bijna een slogan geworden, die mensen in veel gevallen gebruiken tegen de jihadististen. In sommige regio's zie je bijvoorbeeld protesten tegen Al-Nusra en roepen mensen slogans over het VSL, terwijl dat in de regio niet bestaat. Dat is de algemene stemming in de meeste van deze regio's.

We weten nu dat er een grootschalige oppositie tegen IS is. Maar in feite hebben mensen al vanaf het begin van IS in 2012/2013 tegen hen gevochten. Mensen doen dat op verschillende manieren. In Syrië is er een gelovige cultuur en mensen zijn min of meer gelovig. Dat is ook de cultuur in de bredere regio. De linkse partijen zijn compleet vernietigd door het Assad-regime en door Arabische dictators in het algemeen.

Politieke plekken zijn vernietigd en verdwenen. In veel gevallen waren de moskee en de politieke Islam de enige plekken waar mensen zich sociaal of politiek uit konden drukken en onvrede konden uiten. Daarom drukken veel mensen hun opstand en oppositie tegen het Syrische regime uit in islamitische termen. Dat wil niet zeggen dat dit discours sektarisch is of de ander wil vernietigen. In veel gevallen is het een inclusief discours dat zich niet tegen minderheden keert, maar mensen zijn in meer of mindere mate gelovig. Ze hebben vaak laten zien dat ze zich zullen verzetten tegen het geweld en het autoritaire bewind van jihadistische groepen, of het nu Al Qaeda, Ahrar al-Sham, Jaysh al-Islam, of IS is.

Ik denk dat zolang we niet voorbij het oriëntalistische discours komen, waarin alle vormen van islamitische expressie als jihadistisch gezien worden, we de situatie in Syrië niet echt kunnen bevatten. Mensen drukken zich uit en gebruiken hun politieke ideologie door middel van de islam omdat dat de taal en de cultuur is. Dat wil niet zeggen dat het een totalitaire of sektarische ideologie is. Ik denk dat we het oriëntalistische discours moeten overstijgen om de diepgang en geografie van de oppositie in Syrië te begrijpen.

U sprak over raden van burgers en over gewapende groepen. Wat is de verhouding tussen die twee? Vanaf het begin waren er oproepen uit Darayya aan de politieke vleugel en gewapende groepen om samen te werken. Hoe succesvol waren die oproepen?

Dat hangt heel erg van de context af, het is afhankelijk van de regio. Sommige groepen hadden meer succes dan andere. Het hangt er ook vanaf of IS of Al Qaeda sterk aanwezig waren of de regio's controleerden. In veel gevallen, als er een sterke gewapende groep is, verliezen de raden hun onafhankelijkheid en worden ze een aanhangsel of verlengstuk van de gewapende groep.

Als er alleen kleine gewapende groepen in de regio aanwezig zijn, is de relatie tussen de raden van burgers en gewapende groepen veel meer symbiotisch van aard. Ze vullen elkaar aan en vaak vraagt de raad van burgers de gewapende groep om zich buiten de stad te begeven, actief te zijn aan het front en activiteiten in de stad te vermijden enzovoort.

Ik denk dat we naar specifieke gevallen moeten kijken om de situatie echt te kunnen doorzien. In sommige gebieden beschermden de gewapende groepen de raad van burgers en waren ze op een bepaalde manier afhankelijk van hen. In andere gevallen legden ze hun wil op, overheersten ze en onderwierpen ze de raad van burgers.

Er zijn zoals ik zei meer dan 300 raden van burgers of revolutionaire raden. In veel gevallen is er sprake van gezonde, wederzijdse samenwerking. In andere gevallen is het een mislukking en is de raad van burgers of de lokale raad geheel afhankelijk of ontbeert alle autonomie.

De Koerden lijken het meest progressieve platform van alle actoren in Syrië te hebben. Hoe moeten we hun vorderingen in Rojava zien en wat is hun relatie tot de revolutie, tot het regime, Turkije, de Verenigde Staten maar ook onderling?

Het [experiment](#) in Rojava heeft duidelijke progressieve kanten en geeft vorm aan een bepaalde horizontale politiek in de Koerdische Regio in het noorden van Syrië. Het heeft netwerken gebaseerd op lokale politiek ingevoerd en probeert deze uit te breiden. Vrouwen spelen een belangrijke rol. Ze experimenteren met autonomie en zelfbeschikking en nieuwe ideeën en ik ben er van overtuigd dat het positieve kanten heeft.

Maar de grote kwestie bij dit experiment is, dat de PYD een overheersende positie heeft in de regio en elke vorm van oppositie de kop in heeft gedrukt. In 2011 en 2012 stond de PYD tegenover de

Koerdische basisbeweging die de revolutie steunde. Er zijn zelfs berichten dat de PYD betrokken zou zijn bij de moord op [Mashaal Tammo](#), een van de belangrijke leiders in de regio en daarbuiten. De PYD heeft ook alle Koerdische partijen, die er geen deel van uitmaken of er politiek geheel mee instemmen, gemarginaliseerd. Het meest recente voorbeeld is dat ze het hoofdkwartier van een politieke partij in brand staken. Ze hebben ook veel van de politici in gebieden als Hasaka, Qamishlo en daarbuiten verdreven.

Dat is het grote probleem. De PYD is echt overheersend in de regio en laat geen enkele vorm van oppositie of onderhandeling toe en monopoliseert de besluitvorming. Ik denk dat het belangrijk is om een strikt onderscheid te maken tussen de PYD als politieke partij en de Koerdische bevolking die gerechtvaardigde eisen heeft en die al lange tijd strijdt voor autonomie, voor zelfbeschikking en tegen Arabisch chauvinisme. Deze eisen zijn duidelijk terecht en Syrische Arabieren en anderen zouden dergelijke eisen moeten steunen.

Een groot probleem is het soort allianties dat de PYD met de Russen en met het Syrische regime heeft. Die zijn niet altijd uitgesproken. Er is vaak sprake van een impliciete alliantie met het Syrische regime en van het vermijden van confrontaties tussen de PYD en het regime. De voornaamste overeenkomst is dat deze regio's geen strijdtoneel worden. Het Syrische regime bombardeert ze niet. Er is geen staatsgeweld en de Koerden zullen niet direct het regime bestrijden.

Daarom is de PYD tegen de Syrische opstand of revolutie, denigreert ze deze strijd en heeft ze die vaak zeer negatief neergezet. Vooral als ze in het Westen zijn, spreken ze op een chauvinistische en oriëntalistische manier over de Syrische opstand. Ze hebben de neiging de revolutie neer te zetten als gewelddadig en geleid door jihadisten. Ze zeggen dat Syrische vrouwen onderdrukt worden en geen rol spelen in de opstand enzovoort. In wezen gebruiken ze de gangbare oriëntalistische clichés als excuus om de revolutie niet te hoeven steunen en een confrontatie met het regime te vermijden.

Het Syrische regime is bereid ze enige ruimte te geven en een bepaalde autonomie te gunnen omdat ze dergelijke standpunten innemen. Dat is het voornaamste probleem met betrekking tot de Koerdische kwestie, maar het is duidelijk dat ze legitieme eisen hebben en we de Turkse oorlog tegen burgers in de Koerdische Regio in Syrië of in Turkije moeten bestrijden.

Hoe moeten we het ontstaan van IS zien en wie is verantwoordelijk voor hun opkomst en groei? De Syrische regering, Rusland, Iran,

Hezbollah en de door de Amerikanen geleide coalitie zeggen allemaal tegen IS te vechten, dus hoe kan het dan dat ze overleven?

IS heeft duidelijk verschillende wortels. Ik denk dat we hun oorsprong moeten zoeken in de confrontatie in Afghanistan tussen Rusland en de VS en in de stroom van Mujahideen – de Arabische Afghanen zoals ze toen genoemd werden – van de Golfregio en andere gebieden naar Afghanistan.

Het is duidelijk dat ze toen gesteund werden door de [VS](#). Die geschiedenis wordt niet betwist. Er is genoeg bewijsmateriaal van hoe de VS en Saudi Arabië de strijd van de Mujahideen financierden en ondersteunden. Ze noemden hen ooit 'vrijheidstrijders'. Ze waren erg succesvol in het ondermijnen van de Russische aanwezigheid in Afghanistan. Het is duidelijk dat ze een sleutelrol speelden in het ondermijnen van de Sovjets en op een bepaalde manier in de val van de Sovjet-Unie.

Dat is de oorsprong van IS, via de voorloper Al Qaeda. Aan de andere kant zijn er de Arabische dictaturen. Arabische dictators hebben alle politieke oppositie onderdrukt, de opkomst van politieke partijen onmogelijk gemaakt, mensen die politieke actief waren verdreven of gevangen gezet, gemarteld en vaak gedood. De enige plekken die mensen hadden waar ze het over politiek konden hebben, waren moskeeën en dergelijke.

Het Syrische en andere Arabische regimes gaven Salafisten en Soefi's enige ruimte, zolang ze zich niet met politiek bezighielden. Ze mochten hun eigen scholen hebben en hun eigen klinieken enzovoort. Ze waren actief en dominant in Syrië. Het Syrische regime gebruikte de Salafisten om de macht van de Moslim Broeders te ondermijnen. Die rol van Arabische dictators is ook fundamenteel om IS – gevormd door verschillende Salafistische groepen in de Arabische regio – te begrijpen.

Dan is er ook nog de kwestie van de Wahabitische ideologie van de Saudi's. De Saudi's hebben de Wahabitische ideologie door de hele regio verspreid en ze kunnen dat doen vanwege hun rijkdom en de olie in het gebied. Ze zijn er in geslaagd om links in de Arabische regio, dat gezien werd als een belangrijke bedreiging voor de belangen van de Saudi's en de VS, te ondermijnen. Daarom was het Westen geen tegenstander van dit Saudische project. De Saudi's verworven min of meer een hegemonische positie. Ze waren tegen Abdel Nasser, tegen Arabisch nationalisme en progressieve partijen en communisme, ze financierden scholen, universiteiten en intellectuelen om hun ideologie te verspreiden.

Dus ik denk dat er sprake is van een combinatie van meerdere factoren, naast de marginalisering en armoede van grote delen van de bevolking in Syrië en Irak. Ten slotte is er ook nog de invasie van Irak. Dit is de meest directe oorzaak voor de opkomst van Al Qaeda in Irak en daarna IS. Ik denk dat dit het raamwerk is waarin we IS moeten zien en we het moeten begrijpen als voorkomend uit deze oorzaken.

Wat betreft het tweede deel van de vraag, inderdaad, Rusland, Iran, Hezbollah, de VS en andere bestrijden IS op verschillende manieren, maar ze gaan het gevecht ook vaak uit de weg. Rusland, Iran, Hezbollah en het Syrische regime vermeden directe confrontaties met IS in ieder geval tot 2015. Vanuit het Syrische regime gezien, was IS erg nuttig voor het ondermijnen van de Syrische revolutie, het stoppen van het momentum van de opstand en het veranderen van de revolutie in zogenaamd de strijd tussen een seculier regime en een fundamentalistische, terroristische groep. De keuze die het regime presenteerde naar het Westen toe was: de terroristen of het regime. Het Westen moest het minste kwaad kiezen en dat was het regime.

Op een bepaalde manier gebruiken Rusland en Iran eenzelfde soort strategie, het vermijden van confrontaties met IS zolang dit kon en IS niet direct aanviel. Dat ze IS bestrijden is een meer recent verschijnsel, ze doen dit om pr-redenen. Om de wereld zogenaamd te laten zien dat ze in een oorlog tegen IS verwickeld zijn. Maar tot 2015 waren er geen echte confrontaties met IS. IS werd vooral bestreden door het VSL en de Syrische oppositie en later de Koerden.

Wat is er nodig om IS en haar reactionaire ideologie uiteindelijk te verslaan? Is Assad echt het minste kwaad in vergelijking met IS?

Ik denk dat er geen manier is om IS en soortgelijke jihadistische groepen te verslaan, zonder dat Assad is afgezet en verslagen. Dit geldt voor de hele regio. Er is een soort organische band tussen Arabische dictaturen en jihadistische groepen. Op een bepaalde manier zijn ze complementair. Ze hebben elkaar nodig en ze voeden zich met elkaar. Jihadistische groepen of fundamentalisten kunnen niet verslagen worden zo lang we Arabische dictators aan de macht hebben.

Arabische dictators hebben, zoals ik eerder suggereerde, op veel manieren de politieke islam en het salafisme gebruikt om hun heerschappij te verstevigen en ervoor te zorgen dat de potentiële bedreiging van islamisten altijd aanwezig is om zo een signaal af te geven aan minderheden, maar ook aan seculiere mensen en mensen

die zich verzetten tegen het salafisme of Al Qaeda, dat de enige manier om te voorkomen dat die groepen de macht grijpen, Arabische dictators zijn.

Ik denk dat het verslaan van IS en Al Qaeda in de regio begint met het omverwerpen van Arabische dictators, maar ook met verzet tegen elke vorm van buitenlandse interventie – Westerse of Russische – in de regio, omdat jihadistische groepen vaak hun oorlogen en strijd rechtvaardigen door te laten zien dat er buitenlandse interventie is, dat het Westen vecht tegen moslims, dat er Westerse dreiging is en ga zo maar door. Als er geen buitenlandse interventie of Arabische dictaturen zouden zijn, denk ik dat die groepen niet echt zouden kunnen opereren. Zij hebben behoefte aan chaos en marginalisering, armoede, dictatuur en gebrek aan politieke ruimte om te kunnen opereren en functioneren. Zonder dat zouden ze niet veel momentum of macht krijgen.

Wat voor soort sociale bewegingen op lokaal, regionaal en internationaal niveau zijn er denkt u nodig om deze contrarevolutionaire krachten, zowel IS als de dictaturen, te verslaan en de democratie die de Arabische mobilisaties van 2011 nastreefden, te realiseren?

Uiteraard hebben we progressieve sociale bewegingen nodig, basisbewegingen die de aard van de Arabische opstanden begrijpen en die in staat zijn om de anatomie van de Arabische regimes te begrijpen – de manier waarop ze opgebouwd zijn en de aard van de allianties die ze konden sluiten – en daartegen een strategie op te bouwen om ze te bestrijden. Ze moeten op verschillende fronten actief zijn. Aan de ene kant moeten ze politiek functioneren op een min of meer horizontale en democratische manier, die rekening houdt met de verschillende delen van de bevolking en die geen enkele groep uitsluit of die nou etnisch, religieus of tegen de Amerikaanse belangen en andere machten in de regio is.

U had de buitenlandse interventie al genoemd, dus laten we naar de regionale en wereldwijde spelers in Syrië gaan. We weten dat het Syrische leger niet in staat was om voldoende soldaten te werven om voor haar te vechten en in plaats daarvan een beroep deed op de Russische luchtmacht, Iraanse strijdkrachten, Hezbollah-eenheden en sjiiitische milities uit Irak en van elders. Hoe belangrijk zijn deze krachten voor het overleven van het regime?

Ik denk dat er twee belangrijke redenen zijn waarom het Syrische regime op buitenlandse strijders steunt. De eerste is, zoals ik al

eerder zei, dat het Syrische regime probeert het conflict te internationaliseren om een buitenlandse interventie uit te lokken. Door Hezbollah, Iraakse sjiitische milities en Iran en Rusland uit te nodigen om deel te nemen aan het Syrische conflict, zetten ze ook andere staten en regio's aan om een belangrijke rol te spelen. Ze deden dat met succes.

Het Syrische regime had die buitenlandse troepen en milities ook nodig, vooral sinds 2012, 2013. Het Syrische leger was overbelast en uitgeput en vocht op verschillende fronten. In eerste instantie nodigde het de Iraakse milities en Hezbollah uit naar Syrië te komen om de sjiitische heilige plaatsen te beschermen, maar dat was alleen maar een voorwendsel. Later speelden die milities een belangrijker rol en Iran orkestreerde de hele show.

Het is niet duidelijk hoeveel militieleden er vechten, maar volgens verschillende schattingen zijn er tussen de 20- en 30.000 Iraakse, Afghaanse en Hezbollah-militie-leden, in aanvulling op de Iraanse Revolutionaire Garde, het Syrische leger en de Russen die vanaf september 2015 veel directer betrokken zijn.

Twee keer in de afgelopen vijf jaar stond het Syrische regime op het punt te vallen. In 2013, toen Hezbollah en de Iraniërs vooral in de slag om Qusair een belangrijke rol speelden en Hezbollah expliciet bij de gevechten betrokken was. De tweede keer was toen Assad in de zomer van 2015 een zeer defaitistische toespraak hield en de Russen de drang voelden om er veel meer bij betrokken te zijn en daarom begonnen met luchtbombardementen.

Sindsdien is het in Aleppo, Idlib en andere regio's uiterst gewelddadig geweest. Dus, ja ze zijn van essentieel belang. Het gaat niet alleen om militieleden, maar ook om financiering, apparatuur en wapens die Iran en de Russen leveren aan het Syrische regime. Zonder deze steun kan het denk ik niet heel lang duren.

Wat zijn de belangen van Rusland in Syrië? Aanhangers van Assad in het Westen beweren dat de Russische interventie in Syrië gerechtvaardigd is op grond van het handvest van de VN, omdat ze zijn uitgenodigd door de Syrische regering.

Het Syrische regime is onwettig. Het is een dictatuur. Het is een terroristische staat, niet per se in de Westerse zin, maar terroristisch in die zin dat het regime de Syrische bevolking nu al vijf jaar terroriseert. Dus het is een onwettige regering en als zodanig zijn al haar handelingen onwettig, waaronder het uitnodigen van Iran of

Rusland enzovoort. Het is dus niet een zeer overtuigend argument dat sommige linkse mensen en anderen proberen te geven.

Rusland heeft meerdere belangen in de regio en met name in Syrië. Ik denk dat we naar het geopolitieke, economische en politieke niveau moeten kijken. Geopolitiek zou Rusland graag in de regio aanwezig willen zijn. Rusland was al aanwezig vóór de Syrische opstand. Het had een marinebasis in Tartus en het beschouwt Syrië als een strategische regio, omdat het Rusland toegang geeft tot de Middellandse Zee en de hele regio.

Ook maakt Rusland gebruik van Syrië als ruilmiddel om haar positie in andere regio's, zoals Oekraïne en de Balkan, te versterken. Daar is Rusland in gevecht met het Westen en vreest ze dat sommige Balkanlanden tot de NAVO zullen toetreden. Syrië heeft voor hen ook in andere regio's, zoals Jemen en Iran, een soortgelijk doel.

En dan het politieke niveau. De Russische buitenlandse politiek is, in ieder geval sinds Poetin aan de macht is, ingegeven door anti-Atlantisme en heeft zich verzet tegen de Amerikaanse aanwezigheid, niet alleen in de regio maar ook daarbuiten. Syrië is uitgegroeid tot één van de hotspots, waar Rusland vindt dat het nodig is een punt tegen het Westen te maken en dat land niet aan het Westen te verliezen. Rusland gebruikt Syrië ook om zich tegen een aantal jihadistische groepen te verzetten, omdat het gelooft in een complot tegen de Russische staat na de ineenstorting van de Sovjet-Unie en gelooft dat er verschillende jihadistische groepen in regio's zijn die zich zouden kunnen afscheiden als gevolg van de voortzetting van de Arabische opstanden.

Al heel vroeg was Rusland tegen de Arabische revolutie en voelde dat als een Westerse samenzwering tegen Rusland en als een voortzetting van de fluwelen revolutie enzovoort. Ook om deze reden heeft Rusland zich verzet tegen de Syrische opstand. Tenslotte zijn er ook economische redenen. Die zijn niet zo substantieel als de politieke en geopolitieke redenen, maar ze zijn er wel. Rusland dreef vóór de revolutie in 2009 tenminste voor 20 miljard dollar handel met Syrië en zou dat graag zo houden en in de toekomst uitbreiden. Ik denk dat het belangrijk is om naar al deze verschillende niveaus te kijken.

Welke rol hebben de Verenigde Staten en de Golf-monarchieën aan de andere kant gespeeld in de bewapening en de financiering van bepaalde groepen en hoe was dat van invloed op de samenhang van de revolutionaire beweging tegen de dictatuur?

De Verenigde Staten hadden een zeer ambivalent standpunt over de Syrische opstand. Onder Obama was de VS terughoudend om te veel betrokken te zijn in Syrië, omdat Obama geen nieuwe troepen wilde inzetten of nieuwe oorlogen in de regio wilde financieren. Hij was meer geïnteresseerd in een aanwezigheid in Oost-Azië en andere regio's. Er was duidelijk een conflict of een soort spanning in zijn regering. Ambassadeur Ford en Hillary Clinton hadden bijvoorbeeld iets andere standpunten.

De VS wilde ook de dynamiek van de Arabische opstanden stoppen en Syrië was een goede plek om via militarisering en een uitputtingsoorlog de Arabische opstand te ondermijnen en de Arabische bevolking een signaal af te geven dat die revoluties soms wel eens op een zeer bloedige manier zouden kunnen eindigen. Ik denk dat dat een deel van de boodschap was.

In aanvulling daarop was de VS niet per se tegen de toegenomen betrokkenheid van Iran en Hezbollah in Syrië die als zodanig die twee belangrijke krachten in de regio verzwakte en Israël in dat opzicht hielp. De golfstaten hadden soortgelijke redenen om de Syrische opstand te ondermijnen. De Golf wordt vaak voorgesteld als een aanhanger van de oppositie en de revolutie, maar ik denk dat dat een heel misleid begrip van de Syrische revolutie is.

De Golfstaten steunden het Syrische regime al heel vroeg en ze hielden dat in ieder geval zes maanden vol tot ze voelden dat het een verloren zaak was. Daarna begonnen ze de meest reactionaire en conservatieve groepen in de oppositie te steunen en wilden ze een rol spelen via de financiering van die groepen en het ondermijnen van de meer progressieve en seculiere groepen. Voor met name Saoedi-Arabië en Qatar was het belangrijk een geopolitieke rol in Syrië te spelen en dat deden ze ook.

Er was ook een soort confrontatie tussen Saoedi-Arabië en Qatar. Qatar steunde de Moslimbroederschap in Syrië, Egypte en Tunesië, terwijl Saoedi-Arabië meer geïnteresseerd was in de financiering en het ondersteunen van meer salafistische en jihadistische groepen. Syrië werd ook door de Golfstaten gebruikt om een signaal aan hun bevolking af te geven dat de revolutie in een burgeroorlog zou kunnen eindigen die heel hevig kan zijn. Het was een dreigement aan de bevolking dat het in opstand komen zou kunnen eindigen in iets dergelijks als wat er in Syrië gebeurt. Ik denk dat de combinatie van deze verschillende dimensies de Golfstaten ertoe bewoog om een toenemende en belangrijker rol in Syrië te spelen.

Waarom hebben de Verenigde Staten de Syrische oppositie niet toegestaan om de wapens die ze nodig hadden om zich te verdedigen tegen het regime en de Russische luchtaanvallen te verwerven? Wat is het Amerikaanse beleid ten aanzien van Syrië en wil Washington eigenlijk wel de ineenstorting van het Syrische regime?

Het is niet duidelijk of Washington in de eerste periode wel echt de ineenstorting van het Syrische regime wilde of dat het met een pr-campagne bezig was. Het is duidelijk dat de Verenigde Staten Mubarak in het begin steunden en tegen de revolutionaire volksbeweging in de hele regio waren en dus een pr-campagne nodig hadden om het imago in de regio te verbeteren en een signaal af te geven dat ze deze legitieme opstanden steunen enzovoort. Dat beleid wijzigde heel snel nadat er islamitische groepen ontstonden en zeker toen ze voelden dat Iran en Hezbollah, zoals ik al eerder zei, een belangrijke rol gingen spelen. Ze verwierpen toen dat beleid en kozen voor de uitputtingsoorlog.

Ik denk dat de Verenigde Staten hun beleid sinds de opkomst van IS veranderden en vanwege de verspreiding naar andere gebieden – en de angst voor terreuraanslagen van IS in Europa en in het Westen in het algemeen – het gevoel hadden dat ze veel meer betrokken moesten zijn in het noorden van Syrië waar IS aanwezig is. Maar de Verenigde Staten hebben er sinds 2012 niet op aangedrongen om een einde te maken aan het Syrische regime. Er zijn veel voorbeelden die dat aantonen.

Turkije onder Erdoğan is ook een belangrijke speler in Syrië in de afgelopen vijf jaar. Wat zijn de Turkse belangen en hoe hebben ze de situatie in Syrië beïnvloed? Zien we verschuivingen in het Turkse beleid ten aanzien van de Syrische revolutie?

Net als de Golfstaten, steunde Erdoğan het Syrische regime al snel en vreesde een vorm van verontreiniging of uitwaai-effect in Turkije en was om deze redenen tegen de Syrische opstand. Maar hij is van mening veranderd. Net als de Golfregio of de Golfstaten, zoals Qatar en Saoedi-Arabië, veranderde hij van mening, zodra hij voelde dat de Moslimbroederschap een rol zou kunnen spelen en het Syrische regime omver zou kunnen werpen. Dat is vanaf het vroege begin het beleid van Turkije.

Erdoğan financierde al heel snel verschillende oppositiegroepen en rustte ze uit om de Koerdische regio te bestrijden en te voorkomen dat Koerdische regio's in die periode een rol zouden kunnen spelen. Maar zodra de Moslim Broederschap was gemarginaliseerd, verschoof

Erdoğan zijn beleid en probeert nu samen met Rusland op te trekken, omdat de Russen Erdoğan's beleid van het beperken van de invloed van de Koerden in Syrië steunen en Poetin Erdoğan heeft toegestaan om troepen naar Syrië te sturen om de Koerden te bestrijden en te voorkomen dat er een Koerdische entiteit ontstaat.

Dat is in feite de stilzwijgende overeenkomst tussen Poetin en Erdoğan. Erdoğan is vooral geïnteresseerd in het bouwen van een bufferzone tussen Turkije en Syrië en het voorkomen van het ontstaan van een Koerdische entiteit en niet in het ondersteunen van welke legitieme eis van de oppositie dan ook, of het succes van de Syrische revolutie.

Ik zou 't willen hebben over de reactie van links op de gebeurtenissen. Welk standpunt denkt u dat de anti-oorlogsbeweging in het Westen zou moeten innemen over de Russische bombardementen op Syrië ? Moet een westerse anti-oorlogsbeweging alleen eisen aan hun regering stellen?

Het is duidelijk dat links in de wereld, de anti-oorlogsbeweging in het Westen en daarbuiten, zich moet verzetten tegen de Russische bombardementen op Syrië. Dat is het meest rationele en gezond-verstand standpunt en het is verbijsterend om te zien dat sommige linkse groepen en sommige anti-imperialistische partijen of delen van links de Russische agressie-oorlog in Syrië steunen en geloven dat dit een oorlog tegen jihadisten en tegen IS is ter ondersteuning van een anti-imperialistische regering in Syrië. Dat is wel heel ver van de waarheid.

Dus links zou niet alleen een front tegen de Westerse betrokkenheid bij de regio, in Syrië en de Arabische wereld op moeten bouwen, maar ook de nieuwe ontwikkeling in de wereldpolitiek en het stapsgewijs agressievere en gewelddadiger rol die Rusland speelt moeten begrijpen en strategieën, beleid en tactieken moeten ontwikkelen om zich tegen die toenemende rol te verzetten. Ze kunnen dat op verschillende manieren doen. Sommige basisbewegingen in het Westen zijn heel creatief geweest in het opbouwen van één of andere vorm van verzet tegen de rol die hun land speelt. Ze moeten zich in ieder geval verzetten tegen de Russische bombardementen op Syrië.

Sommigen op links beweren ook dat anti-imperialisten geen standpunt over Assad moeten innemen en dat het Amerikaanse volk geen recht heeft om te bepalen wie er in de regering in Syrië zitten,

want dat is aan de Syriërs zelf. Hoe ziet een echt anti-imperialistisch standpunt er volgens u uit?

Zo'n neutralistisch standpunt is uiteraard heel schadelijk en je betaalt er een hoge prijs voor. Het zal het Syrische regime alleen maar meer macht geven en in staat stellen om geweld tegen de eigen bevolking te plegen. Veel anti-imperialistische groepen hebben de situatie in Syrië en de aard van het Syrische regime verkeerd begrepen en argumenteren dat links niet betrokken zou moeten zijn, maar in werkelijkheid is dat standpunt een vorm van stilzwijgende steun aan het Syrische regime, omdat dat een aantal verschillende staten, Rusland en Iran en anderen, waaronder Irak en in zekere zin Libanon heeft uitgenodigd om een belangrijke rol te spelen.

Ze staan het Assad-regime in feite toe om buitenlandse troepen en buitenlandse interventie te gebruiken om de opstand te verpletteren. Dat is denk ik niet een houdbaar of een verdedigbaar standpunt. Links heeft de Syrische en de Arabische opstand, generaliserend, als islamistisch en in principe geleid door jihadististen waargenomen. Dat is te wijten aan een oriëntalistische visie bij belangrijkste delen van links, die denken dat Arabieren geen invloed hebben en dat alleen islamistische groeperingen of partijen momentum hebben en een rol spelen in Syrië en de Arabische regio. Ze ontkennen daarmee ook maar enige invloed van de kant van seculieren en links in Syrië.

Ze bekijken de situatie in Syrië ook alleen maar door een geopolitieke bril met de argumentatie dat het een oorlog tegen Syrië is en omdat vanuit hun perspectief Syrië een anti-imperialistische kracht of staat is, is dat is een oorlog tegen een progressieve kracht of een progressief land. Nogmaals: ik denk dat dat een misvatting is. In plaats hiervan zouden we het conflict in Syrië vanuit een standpunt van de basisbeweging moeten begrijpen en de kracht van sociale bewegingen in Syrië en de hele Arabische wereld moeten snappen en ook het belang van micro-politiek die in alle regio's in Syrië plaatsvindt.

Mensen strijden op een dagelijkse basis en creëren instellingen en geven politiek, ideologie, cultuur enzovoort een nieuw gezicht. Vanuit het perspectief van bovengenoemd anti-imperialistisch links, bestaat dit niet echt. Het is onzichtbaar. Ze zien het niet, omdat het niet functioneert in het kader waarmee ze vertrouwd zijn: het geopolitieke kader, waarin de staat als de enige analyse-eenheid gebruikt wordt.

Ik denk dat links er in het algemeen bij gebaat is als ze haar begrip van politiek in de regio verschuift en probeert te voorkomen dat alle politiek gereduceerd wordt tot een op de staat gerichte geopolitieke beoordeling en probeert om de betekenis van micro-processen en

basisbewegingen en hun dynamiek en kracht te begrijpen. Die bewegingen opereren op een horizontaal niveau en zijn vaak moeilijk waar te nemen als je – behalve voor het maken van een ‘anti-imperialistisch statement’ – niet betrokken of geïnteresseerd bent in de regio.

Ook moet links zijn islamofobe, Arabofobe manier van lezen van de regio stoppen en stoppen met het gebruik van Westerse politiek als het enige referentiepunt voor het begrijpen van de politiek in de regio, want mensen maken natuurlijk gebruik van andere politieke en culturele instrumenten. Ze gebruiken niet dezelfde soort taal. De aard van de Arabische opstanden en hun nieuwigheid voorkomen dat een deel van links begrijpt wat er aan de hand is.

Dat zogenaamde anti-imperialistische links reduceert alles tot een samenzwering, tot een jihadistische oorlog en tot een buitenlandse imperialistische interventie. Dat is uiteraard heel schadelijk op de korte en op de lange termijn. Ik denk dat de Arabische revolutie, en de Syrische opstand in het bijzonder, niet alleen het Syrische regime omver zullen werpen, maar ook dat soort archaïsche oud-linkse ideologie die niet in staat is om de strijd van de Syriërs te erkennen en hun lijden, pijn en hun politiek van waardigheid te begrijpen.

Een onderwerp dat zeer omstreden is, is het instellen van een no-flyzone. Hoe moet links pleidooien voor een no-flyzone boven Syrië begrijpen? Zijn dat gewoon vragen om een imperialistische interventie?

Ik denk dat links zich moet verzetten tegen de no-flyzone. Er is een lange geschiedenis van de gevolgen van no-flyzones en de verwoesting die ze veroorzaken, het lijden, de pijn en het doden van burgers en onschuldigen. Ik denk niet dat er echt succesvolle voorbeelden van een no-flyzone zijn. Dat moet het vertrekpunt van het innemen van een standpunt over de no-flyzone zijn.

Aan de andere kant begrijp ik, dat veel Syriërs die de bommen van Rusland en het Syrische regime op hun dak krijgen, pleiten voor een no-flyzone. Ik denk dat het belangrijk is die mensen die sterven in het kader van die bommen, niet te demoniseren en hun eisen te begrijpen. Eén van de dingen die links bijvoorbeeld moet doen is voldoende druk op de Verenigde Staten en het Westen zetten. Maar ik denk dat hier verdeeldheid over is.

De Verenigde Staten willen niet dat de Syrische oppositie luchtdoelraketten verwerft, terwijl sommige andere Westerse landen en Golfstaten die wapens juist wel willen sturen. De oppositie stelt de

eis van de no-flyzones als gevolg van het Amerikaanse embargo dat voorkomt dat dergelijke wapens Syrië binnenkomen. Want als de oppositie echt dat type wapens zou hebben, zou de no-flyzone niet nodig zijn, omdat mensen dan in staat zijn zichzelf te verdedigen en terug te slaan als Syrische of Russische straaljagers hun steden en dorpen bombarderen. Dat is mijn standpunt en ik denk dat dat ook het standpunt van links moet zijn.

Tenslotte, wat denk je dat mensen in de Verenigde Staten in solidariteit met de Syriërs kunnen doen?

Ik denk dat mensen moeten beginnen zichzelf te informeren en de complexiteit van de Syrische revolutie, de lange geschiedenis van de dictatuur in Syrië en de legitieme eisen van het Syrische volk moeten proberen te begrijpen en allianties en netwerken met Syriërs ter plaatse en in het buitenland proberen op te bouwen.

Ik denk dat Syrische migranten en Syrische vluchtelingen in het algemeen een belangrijke rol moeten spelen in het opbouwen van die bewegingen in de Verenigde Staten, in Europa en elders. En op die manier een wereldwijde coalitie van basisbewegingen opbouwen om druk uit te oefenen op het Syrische regime, Rusland en andere spelers om een einde te maken aan de oorlog in Syrië en de Syrische dictator af te zetten.

Dat moet op veel verschillende manieren gedaan worden. Ik denk dat de basisbewegingen in het verleden erg creatief en krachtig waren en er zijn tal van voorbeelden; de beweging tegen de oorlog in Vietnam, de beweging tegen de Zuid-Afrikaanse apartheid, de meer recente Palestijnse strijd en de wereldwijde campagne voor boycot, desinvestering en sancties (BDS), waar we van moeten leren.

Ik denk dat het uitgangspunt is om een open en eerlijk gesprek met de Syrische activisten te hebben die als gevolg van de oorlog en als gevolg van de revolutie verbannen zijn en in bijna elke samenleving op aarde aanwezig zijn. Velen van hen waren in verschillende mate betrokken bij basisbewegingen in Syrië. Europees en Amerikaans links zouden van Syriërs kunnen profiteren en leren, terwijl ze strategisch een coalitie bouwen van de anti-oorlogs-, de Black Lives Matter-, de vrouwen-, LGBT- en BDS-beweging in de Verenigde Staten.

Ik denk dat we moeten nadenken over Syrië en de Arabische wereld in het kader van de lange termijn. Het gaat helaas een lang gevecht worden. De contrarevolutie is momenteel aan het winnen en de revolutie is in veel opzichten omsingeld, net als veel steden en

dorpen in Syrië. De vraag is dus hoe we door die belegering heen breken en hoe we de Syriërs ter plekke een stem geven? Hoe vertalen we de strijd van de Syriërs naar het publiek in het Westen, dat niet per se de taal spreekt? Ik bedoel daar niet de Arabische taal mee, maar de politieke en culturele taal en de manier waarop mensen worstelen, terugvechten en zich verzetten.

Vaak zijn mensen in het Westen niet per se bekend met deze strategieën en vanwege de nieuwigheid van de Arabische opstand en het specifieke karakter van de Arabische en Syrische dictatuur, zijn de mensen in Syrië met nieuwe strategieën en tactieken gekomen, die niet per se in het Westen bekend zijn. Dat maakt de vorming van de solidariteit tussen Westerse basisbewegingen en het Syrische volk moeilijker. Ik denk dat het creëren van een publieke ruimte, waar Syriërs hun stem kunnen laten horen om het conflict en de revolutie aan een Westers gehoor uit te leggen, het uitgangspunt moet zijn.

Basisbewegingen in het Westen zouden bescheidener moeten zijn in het begrijpen en het ondersteunen van het Syrische volk. Het zal niet gemakkelijk worden en we moeten over de lange termijn nadenken. We moeten de aard van contrarevolutionaire bewegingen begrijpen en gemakkelijke verklaringen door middel van samenzweringstheorieën of 'anti-imperialisme', waarvan de analytische hulpmiddelen niet meer op dezelfde manier werken, voorkomen.

Het uitgangspunt voor het opbouwen van een coalitie is niet het stellen van een serie eisen aan de Syrische oppositie en de mensen die in de regio vechten, maar eerder de moeilijkheden van het opereren in Syrië en de Arabische regio in het algemeen begrijpen. Syriërs niet denigreren, omdat ze te islamistisch, te religieus of niet seculier genoeg of niet feministische genoeg enzovoort zijn, maar wel begrijpen hoe het feminisme in dat gebied functioneert, zonder in oriëntalistische clichés te vervallen. Begrijpen dat de islam ook emancipatorisch kan zijn en dat vrome mensen ook recht op een waardige politiek hebben.

Dat is een grote agenda en een moeilijke beweging om op te bouwen, maar ik denk dat we er al iets van kunnen zien ontstaan in het Westen en in de Verenigde Staten. Zo is er meer en meer versnippering van de anti-oorlogsbeweging. Een deel van de anti-oorlogsbeweging is tegen buitenlandse interventie, terwijl ze volledig het geweld van de Russische interventie in Syrië of het geweld van het Syrische regime negeren. Dat soort verouderde politiek moet worden bestreden en dat is waarom ik denk dat er een nieuwe anti-oorlogsbeweging moet ontstaan.

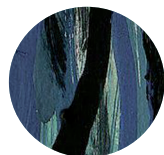
Op dezelfde manier moeten ook Syriërs in het buitenland bijvoorbeeld de strijd van Black Lives Matter begrijpen en steunen. En begrijpen dat de strijd tegen de politiestaat in de Verenigde Staten een voortzetting is van hun strijd en de migrantenstrijd in Frankrijk tegen xenofobe partijen ook een voortzetting is van hun strijd in Frankrijk, Groot-Brittannië en Duitsland, enzovoort. Kortom, de vraag is hoe we zo'n soort wereldwijde beweging opbouwen. Hoe leggen we die verbindingen en vertalen we die naar elkaar toe en begrijpen we de prioriteiten van de verschillende stukken strijd, om een veel-lagige horizontale beweging op te bouwen die al deze verschillende vragen beantwoordt.

Ik denk dat dat noodzakelijk is, in het kader van de economische crisis, van de opkomende xenofobe partijen in het Westen en van de jihadistische groepen die niet alleen momentum in Syrië hebben, maar in de hele regio. De dynamiek van een aantal van de oude vertogen, zoals botsingen van beschavingen en een Westerse oorlog tegen islamitische fundamentalisten enzovoort moet worden bestreden. In plaats daarvan moeten we de overeenkomsten tussen het Westen, Syrië en de Arabische wereld zien te vinden en verbindingen leggen tussen de arbeidersbeweging, de anti-oorlogsbeweging en de antiracistische beweging enzovoort.

Grenzeloos geschriften

1. Vakbondswerk aan de basis
2. De strijd voor een echt nieuwe vakbeweging
3. Links en de Syrische revolutie
4. Wat is ecosocialisme
5. Democratisering van de economie
6. De lange mars van de SP
7. De vakbond terug aan de leden
8. De wortels van vrouwenonderdrukking
9. Nieuw rechts in Nederland
10. Kapitaal en ongelijkheid, over het werk van Piketty
11. Kobani: de Syrische revolutie en de Koerdische beweging
12. Onze vakbeweging
13. Socialisten in de vakbeweging
14. Racisme, antisemitisme, zionisme
15. Islamitisch fundamentalisme, de Arabische Lente en links
16. Syrië en de linkse beweging

Borderless papers

1. The New Right in the Netherlands
2. The Long March of the SP

Syrië en de linkse beweging

Achter de humanitaire ramp van de burgeroorlog in Syrië staat een politieke crisis die de linkse beweging dringend moet zien te begrijpen. Als we niet voorbij het oriëntalistische discours komen, waarin alle vormen van islamitische expressie als jihadistisch gezien worden, kunnen we de situatie in Syrië niet echt bevatten. Mensen drukken zich uit door middel van de islam omdat dat de taal en de cultuur is. Dat wil niet zeggen dat het een totalitaire of sektarische ideologie is.

Het is niet mogelijk om IS en soortgelijke jihadistische groepen te verslaan, zonder dat Assad is afgezet en verslagen. Dit geldt voor de hele regio. Jihadistische groepen of fundamentalisten kunnen niet verslagen worden zo lang we Arabische dictators aan de macht hebben.

Links in de wereld, de anti-oorlogsbeweging in het Westen en daarbuiten moet zich verzetten tegen de Russische bombardementen op Syrië. Ik denk dat de Arabische revolutie, en de Syrische opstand in het bijzonder, niet alleen het Syrische regime omver zullen werpen, maar ook dat soort archaïsche oud-linkse ideologie die niet in staat is om de strijd van de Syriërs te erkennen en hun lijden, pijn en hun politiek van waardigheid te begrijpen.

redactie@grenzeloos.org

